

Trečiadienį Europos Parlamente bus rodomas olandų režisierės Jessicos Gorter dokumentinis filmas „The Dmitriev Affair“.

Filme pasakojama jaudinanti Rusijos žmogaus teisių aktyvisto Jurijaus Dmitrijevo istorija ir jo siekis atskleisti tiesą apie 1937 m. Stalino „Didžiojo valymo“ kampaniją. Drąsios herojaus pastangos pasauliui parodyti Stalino vykdytus nusikaltimus ir Putino režimo reakcija į Jurijaus pastangas simbolizuoja platesnį represijų ir istorijos iškraipymo mastelį šiandieninėje Rusijoje.

Filmo peržiūrą inicijavo Europos Parlamento nariai Rasa Juknevičienė (ELP) ir Danius Žalimas („Renew“).

Peržiūroje dalyvaus ir su žiūrovais diskutuos filmo režisierė Jessica Gorter bei Rusijos demokratinės organizacijos „Memorial“ draugijos narė Irina Galkova. Vaizdo pranešimu į susirinkusius žiūrovus kreipsis garsi istorikė ir žurnalistė Anne Applebaum.

„Trindamas arba iškraipydamas nepatogią tiesą, Putinas naudoja istoriją kaip ginklą. Jis kuria išgalvotą naratyvą, kuris sustiprina jo imperines ambicijas Ukrainoje ir už jos ribų. Putino režimas suklastotą istoriją naudoja ir prieš savo žmones, pateisindamas nepateisinamus ir protu nesuvokiamus žiaurumus, kad išlaikytų nostalgiją paremtą lojalumą dabartiniam režimui“, – įžvalgomis dalijasi viena iš filmo peržiūros iniciatorių Europos Parlamento narė R. Juknevičienė.

Filmo herojus J. Dmitrijevas siekia išsiaiškinti, iš kur jis kilęs ir kur palaidota jo šeima. Daug metų ieškojęs Šiaurės vakarų Rusijos pušnyuose, jis atranda masinę kapavietę su tūkstančiais 1937 m. Stalino „didžiojo valymo“ aukų. Jurijaus dėka jų artimieji pagaliau sužino, kas nutiko jų dingusiems giminaičiams, kuriems XX a. trečiajame dešimtmetyje čia buvo slapta įvykdyta mirties bausmė.

Nors užsienyje šis „teroro archeologas“ sulaukia vis didesnio pripažinimo, Rusijoje J. Dmitrijevas vertinamas kaip asmuo, bendradarbiaujantis su Vakaraais. Remiantis sufabrikuotais kaltinimais, jis suimamas ir paskiriama 15 metų laisvės atėmimo bausmė.

Į peržiūrą atvyksta ir emigracijoje gyvenanti filmo herojaus dukra Jekaterina.

„Galiausiai sukūriau filmą ne tik apie Jurijų ir jo kūrybą, bet ir apie mechanizmą, kaip institucija, suinteresuota tik savęs išsaugojimu, iškraipo ir piktnaudžiauja „tiesos“ sąvoka. Mano supratimu, kiekvienam žmogui ar tautai reikia sąžiningo praeities vaizdavimo, kad

galėtų susitaikyti su praeities traumomis. Dmitrijevo byla rodo, ką žmonėms padaro įvykių neigimas ir prisiminimų slopinimas. Ši istorija pasakoja apie tai, kas šiandien vyksta Rusijoje“, – sako filmo režisierė.

J.Gorter – olandų dokumentinių filmų kūrėja. Netrukus po to, kai subyrėjo Sovietų Sąjunga, ji išvyko į Sankt Peterburgą. Ją sužavėjo ten vykusio tylioji revoliucija, todėl menininkė ir toliau atidžiai stebėjo Rusijos gyvenimą. Proveržį padarė filmas „900 dienų“ (2011 m.). Jame J. Gorter priešpriešina sukrečiančias ir nepamirštas istorijas tarp išgyvenusiųjų Leningrado blokadą pasakojimų ir Rusijos valstybės sukurtų režimą šlovinančių paminklų.

J.Dmitrijevas už savo veiklą yra gavęs keletą apdovanojimų, įskaitant Sacharovo laisvės premiją ir Lenkijos auksinį nuopelnų kryžių. Jis vadovavo dabar jau panaikintos žmogaus teisių organizacijos „Memorial“, kuri 2022 m. buvo apdovanota Nobelio taikos premija, Kareljos skyriui.

